

הגדרות

1. בחוק זה —

„חומר ארכיוני“ — כל כתב על גבי נייר או על גבי חומר אחר וכל תרשים, דיאגרמה, מפה, ציור, תו, תיק, תצלום, סרט, תקליט וכיוצא באלה —

(1) המצויים ברשותו של מוסד ממוסדות המדינה או של רשות מקומית, להוציא חומר שאין לו ערך של מקור ;

(2) המצויים בכל מקום שהוא ושיש בהם ענין לחקר העבר, העם, המדינה או החברה, או שהם קשורים לזכרם או לפעולתם של אנשי שם ;

„הגנוך“ — ארכיון מדינת ישראל ;

„ארכיון ציבורי“ — ארכיון שהוא בבעלותו או בהנהלתו של גוף שאין מטרתו הפקת רווחים, מתנהל לפי הסדרים שנקבעו בתקנות ואושר על ידי הממשלה, בהודעה שפורסמה ברשומות, כארכיון ציבורי ;

„הגנו“ — מנהל הגנוך, לרבות כל אדם שהגנו ייפה את כוחו לפעול בשמו או במקומו.

מינוי הגנו

2. (א) הגנו יתמנה על ידי הממשלה לאחר התייעצות במועצת הארכיונים העליונה.

(ב) כל עוד לא נתמנה הגנו יהיה שר החינוך והתרבות יושב ראש המועצה.

3. תוקם מועצת ארכיונים עליונה (להלן — המועצה), וזה הרכבה :

מועצת ארכיונים עליונה

(1) הגנו שיהיה יושב ראש המועצה ;

(2) בא כוח משרד החינוך והתרבות ובאי כוח אותם משרדי הממשלה שתקבע הממשלה ;

(3) באי כוח הספרייה הלאומית, הארכיון הציוני המרכזי, הארכיון הכללי לתולדות ישראל, המועצה הארכיאולוגית המייעצת, הארכיון של צבא-הגנה לישראל וארכיונים שייקבעו על ידי הממשלה ;

(4) המועצה רשאית להמליץ בפני הממשלה על מוסדות אחרים שבאי כוחם יצורפו למועצה ;

(5) מומחים שתמנה הממשלה אחר התייעצות במועצה, ובלבד שמספרם לא יעלה על שליש חברי המועצה בשעת המינוי.

החומר שיופקר בגנוך

4. (א) כל חומר ארכיוני של מוסדות ממלכתיים שקדמו להקמת מדינת ישראל, וכל חומר ארכיוני של מוסד ממוסדות המדינה או של רשות מקומית שפסק קיומם ואין מוסד אחר יורש את מקומם, וכל חומר ארכיוני של מוסד ממוסדות המדינה או של רשות מקומית שאינו צריך לשימוש עוד — יופקד בגנוך.

(ב) הגנו רשאי לקבל להפקדה בגנוך כל חומר ארכיוני.

(ג) כל חומר ארכיוני שהועמד לרשותו של הגנוך, אף אם לא הועבר אליו — יראוהו כמופקד בגנוך.

5. הפקדת חומר ארכיוני בגנוך היא לצמיתות, אך רשאי הגנו, בתנאים שייקבעו בתקנות, לקבל חומר ארכיוני למשמרת שאינה לצמיתות.

תקופת ההפקדה בגנוך

* נתקבל בכנסת ביום כ"ג בטבת תשט"ו (17 בינואר 1955) ; הצעת החוק ודברי הסבר נתפרסמו בה"ח 129, תשי"ב, עמ' 314.

6. הגנו יפקח על סדרי הארכיונים במוסדות המדינה וברשויות המקומיות, על שמירת החומר הארכיוני בהם ועל ביעורו.
7. הגנו רשאי לבדוק כל חומר ארכיוני במוסדות המדינה וברשויות המקומיות, לצלמו ולהעתיקו, אך לא יוכל לבדוק, לצלם ולהעתיק חומר סודי במוסדות המדינה אלא ברשות הממונה האחראי על אותו חומר.
8. (א) הגנו ינהל פנקס חומר ארכיוני הנמצא בידי בעלים פרטיים (להלן — הפנקס).
(ב) בפנקס יירשם חומר ארכיוני בעל ערך, כפי שייקבע על ידי הגנו, הנמצא בבעלותם או בהחזקתם של אנשים ומוסדות פרטיים ואינו מופקד בארכיון ציבורי.
(ג) הרישום ייעשה על יסוד הצהרת הבעלים של החומר הארכיוני, או של המחזיק בו, או על יסוד ידיעה שהגיעה לגנו על מציאות החומר.
9. (א) הגנו רשאי לדרוש מכל אדם ידיעות על חומר ארכיוני הנמצא בבעלותו או בהחזקתו.
(ב) אין הגנו רשאי לעיין בחומר ארכיוני כאמור, לצלמו, להעתיקו, לתת את התצלום או את ההעתק לעיון הקהל אלא ברשות הבעלים ובעל זכות היוצרים ובהתאם לתנאים שהגנו ובעל החומר הארכיוני הסכימו עליהם.
10. (א) כל אדם רשאי לעיין בחומר הארכיוני המופקד בגנו, אך אפשר להגביל זכות זו בתקנות.
(ב) הופקד חומר ארכיוני שזכות העיון בו מוגבלת על פי חוק או על פי הסכם, יחולו עליו אותן ההגבלות גם בגנו.
(ג) הגנו, בהסכמת המועצה, רשאי לציין חומר ארכיוני כסודי ולהגביל את רשות העיון בו.
11. הגנו רשאי להמציא לכל דורש, בתנאים ותמורת אגרות שייקבעו בתקנות, העתקים, בין בכתב ובין בצורה אחרת, מכל חומר ארכיוני המופקד בגנו שאין הגבלות עיון חלות עליו.
12. (א) לא יבוער במוסד ממוסדות המדינה או ברשות מקומית חומר ארכיוני, אלא בהתאם לתקנות.
(ב) הגנו רשאי לצוות על צילומו והעתקתו של כל חומר ארכיוני כאמור, לפני ביעורו, ועל הפקדת התצלום וההעתק בגנו.
(ג) סעיף זה לא יחול על חומר ארכיוני שביעורו דחוף מטעמים של בטחון המדינה.
13. (א) חומר ארכיוני שלדעת הגנו אין צורך עוד לשמרו, רשאי הוא לבערו כעבור שלוששים יום מיום שניתנה הודעה לחברי המועצה על הכוונה לבער את החומר ושלושים יום לאחר שפורסמה הודעה על כך ברשומות; אם לפני תום המאוחר שבמועדים אלה הובעה התנגדות לביעור החומר — תכריע המועצה.
(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא יבער הגנו חומר ארכיוני פרטי שהופקד בגנו, אלא אם הוצע קודם לבעל החומר לקבלו בחזרה ובעל החומר לא קיבלו תוך המועד שנקבע בהצעה.
(ג) הוחלט על ביעור חומר ארכיוני שזכות העיון בו אינה מוגבלת וביקש מוסד מדעי או ציבורי או בית ספר שהחומר יימסר לו — זכאי הוא לקבלו.

14. (א) לא יבער אדם חומר ארכיוני שברשותו הפרטית אלא על פי היתר מאת הגנז. פרט לחומר שהוצע להפקדה בגנזך והגנז סירב לקבלו.
(ב) סירב הגנז לתת היתר, רשאי האדם שהחומר נמצא ברשותו לערער תוך שלושים יום לפני המועצה והחלטתה תהיה סופית.

15. (א) המבער ביודעין חומר ארכיוני שלא בהתאם לחוק זה, דינו — קנס חמש מאות לירות.

(ב) המסרב למסור לגנז ידיעות על חומר ארכיוני הנמצא בבעלותו או בהחזקתו, דינו — קנס מאתיים לירות; ואין חיובו בדין פוטר אותו מלמלא אחרי הוראת החוק שעליה נתחייב בדין.

16. (א) לא יוצא חומר ארכיוני מישראל אלא אם נתקיים אחד מאלה:

(1) ניתן לגנז לעיין בחומר הארכיוני, לצלמו ולהעתיקו;

(2) החומר הארכיוני נרשם בפנקס והגנז ויתר על העיון בו, צילומו והעתקתו.

(ב) צולם או הועתק חומר ארכיוני כאמור, אין הגנז רשאי לתת את התצלום או ההעתק לעיון הקהל אלא ברשות הבעלים ובעל זכות היוצרים ובהתאם לתנאים שהגנז ובעל החומר הארכיוני הסכימו עליהם.

(ג) הגנז יאשר למוציא החומר הארכיוני מישראל, בתעודה או בכל דרך אחרת, שניתן לגנז לעיין בחומר הארכיוני, לצלמו ולהעתיקו, או שהחומר הארכיוני נרשם בפנקס והגנז ויתר על העיון בו, צילומו והעתקתו.

(ד) תקפו של סעיף זה הוא מהיום שייקבע על ידי שר החינוך והתרבות בהודעה שתפורסם ברשומות.

17. לא תוגש תביעה פלילית לפי חוק זה, אלא על ידי היועץ המשפטי לממשלת ישראל או בהסכמתו.

18. (א) הממשלה רשאית להתקין תקנות בכל הנוגע לביצוע חוק זה.

(ב) בתקנות ייקבעו הסדרים לפיהם ינוהלו ארכיונים ציבוריים.

(ג) לא יותקנו תקנות אלא אחר התייעצות במועצה.

מ ש ה ש ר ת
ראש הממשלה

י צ ח ק ב ן - צ ב י
נשיא המדינה